



Datum
4.6.2010

Dnr 1174/23/2010

LANDSBYGDSVERKETS ANVISNING OM KONKURRENSUTSÄTTNING AV UPPHANDLINGAR SOM ÄR FÖREMÅL FÖR INVESTERINGSSTÖD FÖR GÅRDSBRUK NÄR DET GÄLLER BYGGINVESTERINGAR

Inledning

I anvisningen förs fram aspekter som man vid konkurrensutsättning av upphandlingar måste fästa särskild uppmärksamhet på när det gäller sådana upphandlingar som har beviljats investeringsstöd med stöd av lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007).

Om värdet av en upphandling som gäller en byggtreprenad som är föremål för investeringsstöd är 150.000 euro eller mer eller om värdet av en upphandling som gäller förnödenheter, maskiner eller anordningar är 30.000 euro eller mer, och om stödnivån för det beviljade investeringsstödet samtidigt överstiger eller kan överstiga 50 procent av upphandlingens värde (kostnadsförslaget för byggnaden), måste stödtagaren konkurrensutsätta sin upphandling så som föreskrivs i lagen om offentlig upphandling (348/2007).

Med konkurrensutsättning avses att stödtagaren ska ordna en öppen anbudstävlan om sin upphandling samt lägga in en annons i den offentliga annonseringskanalen Hilma under adress www.hankintailmoitukset.fi.

Ur stödtagarens synpunkt är det motiverat att anbud begärs på ett ändamålsenligt sätt med tanke på upphandlingens omfattning och beskaffenhet också när det gäller sådana upphandlingar som stannar under de nationella tröskelvärdena och EU-tröskelvärdena.

Stödtagaren bär alltid ansvaret för att upphandlingarna konkurrensutsätts.

1. Lagen om offentlig upphandling (348/2007) och hur den tillämpas på investeringar inom jordbruket

Lagen om offentlig upphandling (nedan upphandlingslagen) gäller i huvudsak upphandlingar som utförs av statens och kommunens myndigheter samt deras affärsverk och anslutande enheter. I lagen föreskrivs om de förfaringsätt som de enheter som hör till lagens tillämpningsområde ska följa när de köper varor eller tjänster eller låter utföra byggtreprenader. **Utöver de offentliga myndigheterna omfattas varje upphandlare av upphandlingslagens tillämpningsområde om upphandlaren för upphandlingen har fått offentligt understöd till ett belopp som överstiger hälften av upphandlingens värde.¹ Skyldigheten att konkurrensutsätta enligt**

¹ Upphandlingslag 6 §

upphandlingslagen gäller därmed också en del av de anskaffningar som har beviljats investeringsstöd för gårdsbruk med stöd av lagen om strukturstöd till jordbruket (1476/2007).

I upphandlingslagen avser en byggentreprenad utförande av byggarbeten eller byggentreprenader. Också planering anses ingå i en byggentreprenad om planeringen genomförs tillsammans med byggentreprenaden eller om man exempelvis beställer planering och genomförande av samma entreprenör. En byggentreprenad kan avse en entreprenad för hus-, jord- eller vattenbyggnadsarbeten som bildar en ekonomisk eller teknisk helhet. Till byggentreprenaden anses höra alla anslutande varu- och tjänsteupphandlingar såsom byggförnödenheter och olika slag av monteringsarbeten. De upphandlingskontrakt som klassas som byggentreprenad förtecknas i bilaga C² till upphandlingslagen. I reglerna om investeringsstöd används termen bygginvestering som till innehållet motsvarar byggentreprenad enligt upphandlingslagen.

Nedan redogörs för vad som avses med skyldigheten att konkurrensutsätta upphandlingar och vilka åtgärder upphandlingslagen förutsätter då upphandlingar görs.

2. När ska en anskaffning konkurrensutsättas genom att följa upphandlingslagen

Personer eller samfund som får investeringsstöd för gårdsbruket hör till tillämpningsområdet för upphandlingslagen och stödtagaren betraktas som en upphandlande enhet enligt upphandlingslagen om stödbeloppet överstiger 50 procent av det uppskattade värdet av projektet (kostnadsförslaget) och om detta värde överstiger vissa tröskelvärden som föreskrivs i lagen. Med tröskelvärde avses det gränsvärde i euro som, om det över- eller underskrids, avgör vilket förfaringssätt som ska tillämpas på upphandlingen.

Exempel på skyldigheten att konkurrensutsätta:

ELY-centralen har beviljat en ung jordbrukare investeringsstöd för grundlig reparation av ladugården. Enligt kostnadsförslaget är det sammanlagda värdet av byggentreprenaden (bygginvesteringen) 200.000 euro utan mervärdesskatt. Investeringens enhetskostnad som i detta fall ligger till grund för uträkningen av stödbeloppet är 180.000 euro. I stöd har beviljats 90.000 euro som bidrag och 36.000 euro som räntestöd. Stödbeloppet 126.000 utgör mer än hälften av det sammanlagda värdet av byggentreprenaden (kostnadsförslaget) om 200.000 euro. Skyldigheten att konkurrensutsätta gäller hela byggentreprenaden inklusive alla tillhörande separata anskaffningar såsom byggförnödenheter (virke, betong, dörrar, fönster, takstolar etc.) och olika monteringsarbeten (vvs-arbeten, elarbeten, automationsarbeten etc.)

ELY-centralen har beviljat en ung jordbrukare investeringsstöd för grundlig reparation av ett svinstall. Enligt kostnadsförslaget är det sammanlagda värdet av byggentreprenaden (bygginvesteringen) 200.000 euro utan mervärdesskatt. Investeringens enhetskostnad som i detta fall ligger till grund för uträkningen av stödbeloppet är 160.000 euro. I stöd har beviljats 40.000 euro som bidrag och 32.000 euro som räntestöd. Stödbeloppet 72.000 euro utgör mindre än hälften av det sammanlagda värdet av byggentreprenaden (kostnadsförslaget) om 200.000 euro. Skyldigheten att konkurrensutsätta gäller inte denna byggentreprenad.

² Länk till upphandlingslagens bilagor A-C <http://www.finlex.fi/data/sdliite/liite/5607.pdf>

Det väsentliga med tanke på skyldigheten att konkurrensutsätta är att alla upphandlingar som hör till tillämpningsområdet för upphandlingslagen i regel omfattas av den offentliga annonseringsskyldigheten och en upphandlingsannons om dem måste publiceras i den elektroniska annonseringskanalen HILMA på adressen www.hankintailmoitukset.fi/sv. Annonseringsskyldighetens omfattning varierar enligt upphandlingsobjekt och upphandlingens värde.

EU-tröskelvärden är beträffande **varu- och tjänsteupphandling 193.000 euro** när det gäller en myndighet eller annan instans inom den lokala förvaltningen. **EU-tröskelvärdet för byggtreprenader är 4.845.000 euro.**³ Upphandlingar som överstiger dessa belopp ska i regel konkurrensutsättas med iakttagande av den EU-omfattande annonseringsskyldigheten. I praktiken kan stödet inte omfatta byggupphandlingar som överstiger EU-tröskelvärderna eftersom det maximala stödbeloppet inte kan vara större än 1 miljon euro som är mindre än 50 procent av det EU-tröskelvärde som fastställts för byggtreprenader.

Tjänsteupphandlingarna är indelade i två grupper – s.k. primära tjänster och sekundära tjänster. De sekundära tjänsterna berörs inte av den EU-omfattande annonseringsskyldigheten, utan det räcker med att publicera en upphandlingsannons i hemlandet och iaktta de nationella konkurrensförfarandena. Vilka tjänster som ingår i primära och sekundära tjänster framgår av tabellerna i bilaga A och B till upphandlingslagen.

De s.k. nationella tröskelvärderna är 30.000 euro för varuupphandlingar och normala tjänsteupphandlingar. För social- och hälsovårdstjänster är det nationella tröskelvärdet 100.000 euro och **för byggtreprenader 150.000 euro.**⁴ När det gäller upphandlingar som är större än de ovan nämnda nationella tröskelvärderna men mindre än EU-tröskelvärderna kan man iaktta något enklare förfaringssätt än vid upphandlingar som överstiger EU-tröskelvärderna. Också dessa upphandlingar måste ändå annonseras i den elektroniska annonseringskanalen HILMA. Annars behöver inga noggrant reglerade tidsfrister följas i samband med anbudsförfarandet och lagen medger vissa lättnader i förfaringssätten jämfört med upphandlingar som överstiger EU-tröskelvärderna.

3. Hur går konkurrensutsättningen till – skedena i processen

3.1. Konkurrensutsättningsprocessen i ett nötskal

Med upphandlingsförfaranden avses de förfaringssätt som den upphandlande enheten, dvs. i detta fall den bygginvesterare som får stöd, ska iaktta när denne köper produkter eller tjänster på marknaden. Upphandlingslagen gäller inte planeringsskedet för upphandlingarna. Däremot innehåller upphandlingslagen bestämmelser om olika upphandlingsförfaranden. Det vanligaste är att man använder sig av ett öppet förfarande där alla intresserade anbudsgivare får lämna anbud eller ett selektivt förfarande där anbudsbegäran skickas endast till sådana anbudsgivare som på basis av upphandlingsannonsen har begärt att få delta i förfarandet och bland vilka den upphandlande enheten har utsett de anbudsgivare till vilka anbudsförfrågan skickas. För alla upphandlingar måste en upphandlingsannons publiceras i den elektroniska annonseringskanalen HILMA.

³ Upphandlingslag 16 §

⁴ Upphandlingslag 15 §

Till nästa ges en beskrivning av hur det öppna förfarandet går till. Upphandlingsprocessen framskrider steg för steg och kan indelas i följande etapper:

1. Planera upphandlingen

- **planera upphandlingshelheterna**
- **beräkna det uppskattade värdet, dvs. göra upp ett kostnadsförslag för upphandlingen**

2. Utarbeta anbudsbegäran

- **fastställa kompetensvillkor för anbudsgivarna**
- **slå fast föremålet för upphandlingen**
- **fastställa grunderna för att välja ut och jämföra anbuden**

3. Annonsera om upphandlingen i den elektroniska annonseringskanalen HILMA

4. Behandla anbudet

5. Välja anbud

6. Fatta beslut och informera om beslutet

7. Sluta ett upphandlingskontrakt

3.2. Planera upphandlingen och beräkna det uppskattade värdet

När upphandlingen planeras ska man fundera på bl.a. vad det är som ska anskaffas och vad en ändamålsenlig upphandlingshelhet är. Dessutom ska man beräkna det uppskattade värdet av upphandlingen, dvs. i praktiken utarbeta ett kostnadsförslag för upphandlingen. Det uppskattade totalvärdet av upphandlingen avgör om värdet av upphandlingen underskrider eller överskrider de tröskelvärden som föreskrivs i upphandlingslagen och som bestämmer vilka författningar och alternativa upphandlingsförfaranden som ska tillämpas på upphandlingen. Det uppskattade värdet beräknas utan mervärdesskatt.⁵

Man måste uppmärksamma att även om upphandlingarna som hör samman med exempelvis en byggtreprenad (bygginvestering) kan utföras i mindre delhelheter såsom köp av byggförnödenheter och el- och rörarbeten för sig, räknas det uppskattade värdet av entreprenaden genom att beakta det sammanräknade värdet av alla separat köpta delar. **Om delarnas sammanräknade värde är 150.000 euro eller mer ska varje enskild upphandling konkurransutsättas genom annonsförfarande, även om värdet av en sådan del ensam underskrider det nationella tröskelvärdet.**

Det uppskattade värdet av en varuupphandling av varor beräknas genom att man beaktar inköpspriset för t.ex. en maskin eller anordning samt eventuella frakt- och monteringskostnader (utan moms). Vid en upphandling för byggtreprenad uppskattas entreprenadens faktiska värde vari ingår värdet av de varor som beställaren låter entreprenören använda. **Andelen eget arbete beaktas inte när man räknar ut den uppskattade värdet.**

Det uppskattade värdet (kostnadskalkylen) ska gälla då den upphandlande enheten (stödtägaren) skickar ut upphandlingsannonsen för publicering eller på annat sätt inleder upphandlingsförfarandet.

⁵ Upphandlingslag 17-19 §

3.3. Utarbeta anbudsfrågan

Anbudsfrågan är det viktigaste dokumentet i hela upphandlingsförfarandet. Den måste vara tillräckligt klar och entydig så att den möjliggör en likvärdig och icke-diskriminerande behandling av anbudsgivarna. Det lönar sig att göra klar anbudsfrågan redan innan annonsen om upphandlingen publiceras.

Av anbudsfrågan ska åtminstone följande uppgifter framgå

- en hänvisning till den publicerade upphandlingsannonsen
- föremålet för upphandlingen, t.ex. en maskin eller anordning eller byggtreprenadens innehåll, tillräckligt detaljerat så att anbudsgivarna kan jämförbara anbud
- de krav som gäller anbudsgivarens ekonomiska situation och yrkesmässiga och tekniska kompetens (vid selektivt förfarande ska dessa krav meddelas redan i upphandlingsannonsen)
- grunderna för val och jämförelse av anbud; urvalskriteriet kan vara antingen det lägsta priset eller det totalekonomiskt mest fördelaktiga alternativet; om den totalekonomiska fördelaktigheten används ska jämförelsegrunderna för detta meddelas i anbudsfrågan. Sådana grunder kan vara t.ex. pris, tekniska förtjänster, funktionella egenskaper, miljövänlighet, drifts- och underhållskostnader etc.
- också den relativa viktningen av urvalsgrunderna ska i regel anges i anbudsfrågan, (t.ex. pris 60 %, tekniska egenskaper som överstiger minimikraven 30 %, leveranstid 10 %)
- formaliteter som rör inlämnandet av anbud såsom anbudets form (pappers-/elektronisk), det eller de språk som anbudet skall avfattas på (finska/svenska), tidsfristen för inlämnande av anbud, anbudens giltighetstid osv.⁶

Man måste undvika att ändra anbudsfrågan i efterhand. Om det ändå är nödvändigt att göra ändringar i anbudsfrågan under tiden för anbudsfröfarandet måste alla till vilka anbudsfrågan har skickats underrättas om ändringarna. Om ändringen gäller omständigheter som framgått av upphandlingsannonsen kan det också vara nödvändigt att publicera en ny ändrad upphandlingsannons.

3.4. Annonsera om upphandlingen

Att annonsera om upphandlingarna är en av hörnstenarna i upphandlingsförfarandet. Annonseringsskyldigheten garanterar tillräcklig öppenhet i samband med upphandlingar. Öppenhetsprincipen stöder å sin sida en likvärdig och icke-diskriminerande behandling av anbudsgivarna. Då man går öppet till väga är det inte alltför lätt att diskriminera eller gynna någon aktör.

Både när det gäller upphandlingar som överskrider det nationella tröskelvärdet och upphandlingar som överskrider EU-tröskelvärdet måste en annons publiceras i annonseringskanalen HILMA på adressen www.hankintailmoitukset.fi. Efter det att upphandlingsannonsen har publicerats kan den upphandlande enheten skicka anbudsfrågan direkt till de kända leverantörer som den vill ha anbud av. I ett öppet förfarande ska anbudsbegäran dessutom skickas till alla som begärt att få delta. I samband med att upphandlingsannonsen görs upp måste man se till att rätt blankett för

⁶ Upphandlingslag 41 §

upphandlingsannonsen fylls i: för upphandlingar som underskrider EU-tröskelvärdena den blankett som gäller nationella upphandlingar och för upphandlingar som överskrider EU-tröskelvärdena den blankett som gäller EU-tröskelvärden.

I fråga om nationella upphandlingar ska reserveras en skälig tid för att lämna in begäran om deltagande⁷ och anbud. Vad som är skälig tid bedöms från fall till fall.

Beträffande upphandlingar som överskrider EU-tröskelvärdena måste de obligatoriska tidsfristerna för dem tas i betraktande. Information om tidsfristerna fås exempelvis på annonseringskanalen HILMAs webbplats.

Uppgifterna i upphandlingsannonsen och anbudsförfrågan måste stämma överens sinsemellan. Om uppgifterna i annonsen och anbudsförfrågan är motstridiga är det i princip uppgifterna i annonsen som räknas.

3.5. Behandla anbud

Anbud ska behandlas likvärdigt och icke-diskriminerande. Bl.a. därför får anbud öppnas först efter anbudstidens utgång. Efter att anbud har öppnats kontrolleras till först att anbudsgivarna uppfyller de behörighets- och lämplighetskrav som ställts på dem. Efter det kontrolleras att anbudet i övrigt uppfyller de krav som ställts på anbudet, t.ex. att de innehåller alla begärda utredningar och att anbudet överhuvudtaget gäller det som står i förfrågan. För sent inlämnade anbud får inte tas med i jämförelsen utan de måste förkastas.

Först efter de ovan nämnda kontrollskedena jämförs de anbud som har godkänts i kontrollerna av anbudsgivare och anbud.

3.6. Välja anbud

Valet av leverantör ska grunda sig på de kriterier för val av anbud som uppgetts i anbudsförfrågan och som kan vara antingen det billigaste priset eller det totalekonomiskt mest fördelaktiga alternativet. Om det totalekonomiskt mest fördelaktiga alternativet används som urvalskriterium för anbud ska också detaljerade jämförelsegrunder för detta ha angetts i anbudsförfrågan. **Om inga jämförelsegrunder uppges får jämförelsen endast gälla priset.** Kriterierna för jämförelse av det totalekonomiskt mest fördelaktiga alternativet består av pris och/eller olika delfaktorer i samband med priset samt kvalitativa faktorer som kan höra samman med t.ex. produktens funktionella egenskaper och tekniska förtjänster, energieffektivitet, miljövänlighet, tillgången till service etc. **Jämförelsegrunderna måste alltid beskrivas detaljerat i anbudsbegäran.**

3.7 Fatta beslut och informera om beslutet

På basis av jämförandet av anbudet väljer man ut den leverantör som vunnit anbudstävlan. **Om valet fattas ett skriftligt beslut som ska motiveras.** Av motiveringarna ska framgå vem av anbudsgivarna som vann anbudstävlan och på vilka grunder. Alla anbudsgivare som deltog i

⁷ Begäran att få delta hör samman med användningen av selektivt förfarande och innebär att kandidaten anhåller om att få delta i anbudstävlan.

anbudstävlan har rätt att få veta hur deras anbud placerade sig i tävlan. Poängsättningen av anbudsjämförelsen och motiveringarna för poängsättningen måste alltså anges.

Beslutet ska skickas för kännedom till alla anbudsgivare som deltog i anbudsförfarandet. Om upphandlingen av någon orsak avbryts utan att upphandlingen slutförs måste man också fatta beslut om stoppet och skicka det för kännedom till alla deltagare i anbudstävlan.

Grunderna för uteslutning eller underkännande av en anbudsgivare ska skriftligen meddelas också de anbudsgivare som uteslutits (dvs. som inte har uppfyllt behörighetsvillkoren) och underkänts (dvs. anbudsgivare vars anbud inte har motsvarat kraven i anbudsförfrågan). De uteslutna och underkända anbudsgivarna kan informeras om dessa beslut antingen genast när beslutet om dem har fattats eller i samband med beslutet om val av anbud.

Till beslutet fogas en anvisning om sökande av ändring vari berättas om anbudsgivarens möjligheter att lämna en ansökan till marknadsdomstolen.⁸

Beslutet kan skickas för kännedom som vanlig brev försändelse varvid mottagaren anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter det att brevet skickades. Beslutet kan också skickas exempelvis med åtkomstbevis varvid datum för delfäendet är det faktiska datum som skrivits på åtkomstbeviset.

3.8. Sluta ett upphandlingskontrakt

Stödtagaren måste sluta ett skriftligt kontrakt över den upphandling som avsågs i anbudstävlan. Kontraktet kan vara ett uttryckligt separat avtalsdokument mellan stödtagaren och leverantören. När det gäller tydliga varuupphandlingar kan som kontrakt också betraktas ett orderdokument och en orderbekräftelse varav framgår att upphandlingen enligt anbudshandlingarna utförs med en utsedd leverantör

Om totalvärdet av upphandlingen överstiger EU-gränsvärdet 193.000 euro för varu- eller tjänsteupphandlingar eller EU-gränsvärdet 4.845.000 euro för byggtreprenader får upphandlingskontraktet inte slutas tidigare än 21 dagar efter delfäendet av upphandlingsbeslutet, dvs. från det att de anbudsgivare som deltog i anbudstävlan har fått del av anbudstävlas slutresultat. Anbudsgivaren anses ha fått del av upphandlingsbeslutet den sjunde dagen efter att beslutet skickades per post.

3.9 Upphandlingsdokumentens offentlighet

Upphandlingsdokumentens offentlighet regleras av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) även om den upphandlande enheten inte är en myndighet. De anbudshandlingar och uppgifter som ett företag som deltar i upphandlingen lämnar in blir i regel offentliga i samband med upphandlingsprocessen på följande sätt:

- Upphandlingsbeslutet blir offentligt när det har undertecknats. Då blir bl.a. de omständigheter som inverkat på valet av anbud, pris och annat innehåll offentliga.

⁸ Information om ändringssökande och en mall för ansökningsanvisning finns på länken nedan

www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;161;120419;120423;120892

- Anbudshandlingarna blir offentliga för parterna, dvs. de andra anbudsgivarna, när upphandlingsbeslutet har fattats. Detta innebär att de anbudsgivare som deltog i anbudsförloppet har rätt att ta del av de andra anbudsgivarnas anbudshandlingar.

Offentligheten gäller inte sekretessbelagda uppgifter som exempelvis anbudsgivarens affärs- och yrkeshemligheter och vissa uppgifter som rör personer.

4. Undantag från skyldigheten att konkurrensutsätta

Upphandlingslagen och därmed skyldigheten att konkurrensutsätta gäller inte bl.a. följande anskaffningar:

- förvärv eller hyra av mark, befintliga byggnader eller annan fast egendom⁹
- arbetsavtal¹⁰
- samfinansierade forsknings- och utvecklingstjänster vars resultat kan utnyttjas fritt¹¹

Eftersom skyldigheten att konkurrensutsätta inte gäller arbetsavtal omfattas bygginvesteringar som genomförs exempelvis som eget arbete och/eller genom att dessutom anställa yrkeskunnig personal inom byggbranschen för att utföra byggarbeten inte av denna skyldighet. För stötagaren gäller det då att uppfylla arbetsgivarskyldigheterna enligt arbetslagstiftningen och skattelagstiftningen.

Skyldigheten att konkurrensutsätta gäller dock sådana anskaffningar från utomstående som görs för en bygginvestering, såsom anskaffningar av olika byggförnödenheter. Om byggandet utförs som eget arbete och/eller med användning av avlönad arbetskraft och anskaffningarna endast gäller förnödenheter som hör samman med byggandet är det skäl att på dessa varuanskaffningar tillämpa det nationella tröskelvärdet för varuupphandlingar och sätta in en annons i annonseringskanalen HILMA om värdet av förnödenheterna är 30.000 euro eller mer.¹²

Med undantag för upphandlingar som inte hör till lagens tillämpningsområde ska upphandlingarna utföras med iakttagande av konkurrensutsättningsförfarandena i upphandlingslagen. **En upphandling utan konkurrensutsättning får utföras endast i undantagsfall, om något av kriterierna för direktupphandling uppfylls.**

Kriterier för direktupphandling är exempelvis:

- vid den föregående konkurrensutsättningen har man inte fått in ett enda anbud eller inget anbud som skulle stämma med anbudsförfrågan
- upphandlingen måste ske skyndsamt till följd av synnerlig brådska av en oförutsedd orsak som inte beror på stötagaren och det finns inte tid att följa förfarandena enligt upphandlingslagen
- av tekniska eller andra motsvarande skäl kan endast en viss leverantör genomföra upphandlingen

⁹ Upphandlingslag 8 § 1 mom. 1 punkten

¹⁰ Upphandlingslag 8 § 1 mom. 5 punkten

¹¹ Upphandlingslag 8 § 1 mom. 6 punkten

¹² Det är en tolkningsfråga om varuupphandlingarna ingår i definitionen av en byggentreprenad och därmed omfattas av det högre nationella tröskelvärdet.

- det gäller en tilläggsbeställning till en tidigare konkurrensutsatt upphandling, såsom en utvidgad varuupphandling eller ett förlängt tjänsteavtal eller förlängd entreprenad.

5. Försummande av konkurrensutsättningen

Att försumma konkurrensutsättningen i samband med investeringsstöd till gårdsbruket kan leda till att stödet går helt eller delvis förlorat, eller om stödet redan har betalats till stödtagaren, att stödet återkrävs helt eller delvis. En företagare som verkar inom branschen och som hade kunnat delta i anbudstävlan om en sådan hade ordnats kan överklaga de olagliga direktupphandlingarna hos marknadsdomstolen.

6. Ytterligare upplysningar om offentlig upphandling

Mer information om konkurrensutsättning av upphandlingar och upphandlingsregleringen finns på följande sidor:

www.upphandling.fi

- Finlands Kommunförbunds rådgivningsenhet för offentlig upphandling
- mängder av information om upphandlingsförfaranden
- upphandlingslagar och förordningar
- rättspraxis om upphandling

<http://www.tem.fi/julkisethankinnat.fi/sv/>

- arbets- och näringsministeriets webbplats om offentliga upphandlingar
- upphandlingsreglering
- aktuellt om upphandlingar

<http://www.hankintailmoitukset.fi/sv/>

- den elektriska annonseringskanalen HILMA som upprätthålls av Editas Publishing Oy
- publicerade upphandlingsannonser
- info om annonseringen om upphandlingar